

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ
24

YASAMA YILI
3

KADIN ERKEK FIRSAT EŞİTLİĞİ ALT KOMİSYONU
TUTANAK DERGİSİ

27 Mart 2013 Çarşamba

KADIN ERKEK FIRSAT EŞİTLİĞİ ALT KOMİSYONU
GÖRÜŞME TUTANAKLARI

27 Mart 2013 Çarşamba

---0---

K O N U

	<u>Sayfa</u>
Kadın iş gücünün istihdama katılımı; Avrupa ve OECD ülkeleri ve dünyada kadın istihdamı ve iş gücü açısından Türkiye ile kıyaslanması hakkında	1:21

İ Ç İ N D E K İ L E R

	<u>Sayfa</u>
BİRİNCİ OTURUM	1:21
Prof. Dr. Yıldız ECEVİT (Orta Doğu Teknik Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü Öğretim Üyesi)	1:21
Tülay KAYNARCA	(İstanbul) 9:12, 15:17, 19
Kemalettin AYDIN	(Gümüşhane) 12:15, 18:19
Gürkut ACAR	(Antalya) 18, 20

Açılma Saati: 14.28

Kapanma Saati: 15.31

27 Mart 2013 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.28

BAŞKAN: Dilek YÜKSEL (Tokat)

0

BAŞKAN – Komisyonumuzun değerli üyeleri, Her Alandaki Kadın İstihdamının Artırılması ve Çözüm Önerileri” konulu Alt Komisyon toplantımızın 15’incisini yapmak üzere toplantıyı açıyorum.

Bugün aramızda çok değerli bir Hocamız var, Orta Doğu Teknik Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü Öğretim Üyesi Profesör Doktor Yıldız Ecevit. Bizim Komisyonumuzla yaptığı çalışmalarla, Komisyonumuzun da aslında çok aşına olduğu bir hocamızı bugün tek hoca olarak dinleyeceğiz. Ben kendisine hoş geldiniz diyorum.

Hocam, size bırakıyorum, buyurun.

ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ FEN EDEBİYAT FAKÜLTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. YILDIZ ECEVİT – Teşekkür ederim.

Ben de size hoş geldiniz diyorum, ayrıca davet ettiğiniz için çok teşekkür ederim. Daha önce gelebilirdim ama genellikle salı günleri dersim olduğu için ayarlayamadım programımı.

Konuşmacıların sonuna kaldığım için herhâlde epeyce bilgi sahibi olmuşsunuzdur kadın iş gücü ve istihdamıyla ilgili. Dolayısıyla, size bir sunuş hazırladım ama niyetim çok hızlı geçmek, hatta üzerinden başlıklarla geçmek. Çok iyi bildiğiniz şeyleri anlatıyor olabilirim ama ben meseleye nasıl bakıyorum onu görmeniz açısından, çerçeve çizmek açısından başlıklarla geçebilirim, ondan sonra sizin sorularınıza cevap verebilirim, tartışabiliriz, herhâlde öyle daha iyi olacak diye düşünüyorum.

Evet, bu başlık sizin bana gönderdiğiniz başlık. Bunun üzerinden gidilecek diye böyle bir giriş yaptım. Konunun önemi meselesinde, vallahi bu otuz senedir uğraştığımız bir konu. Aslında, tabii, daha geçmiş de var ama yakın bir tarihe bakarsanız, otuz senedir kadın iş gücünün istihdama katılımı o kadar düşük ki -bununla çok fazla haşır neşir olduk ama- bu katılımın düşüklüğünün toplumsal cinsiyet eşitsizliklerini derinleştirdiğini biliyoruz. Zaten, toplumsal cinsiyet eşitsizlikleri, kadın-erkek eşitsizlikleri var. Yani, iş gücüne katılımı kadın statüsü arasında çok önemli, ciddi bir ilişki var, o anlamda konunun önemi diye girdim.

2023’te iş gücüne katılım hedefi yüzde 35 olarak açıklandı. Peki, buna göre iş gücüne katılımı Türkiye’de yüzde 29, istihdama katılımı yüzde 26 görüyoruz. Dünya ortalamasını getirdim size OECD ortalamasını kıyaslayabilesiniz diye ve AB ortalamasını getirdim. Bakın, bunların arasındaki en

düşük yüzde 52'yle bile aramızda çok ciddi fark var. Peki, biz şu anda yüzde 29'da duruyoruz ama hedefimiz ne? 2023'te yüzde 35'e çıkmayı hedefliyoruz. Bu bir OECD ülkeleriyle karşılaştırma... Yine, bunlara direkt girmeden böyle karşılaştırmalar yapmanın iyi olduğunu düşünüyorum her zaman sunuşlarımda. Çünkü, Türkiye olarak yerimizi görmek açısından... Dünya ülkeleriyle AB ülkelerinde iş gücüne katılım, istihdam, genç kadın işsizliği gördüğümüz gibi -mesela genç kadın işsizliğinde daha sonra değineceğim- çok yüksek. Dolayısıyla, belki tartışlarımızdan biri özellikle genç kadın istihdamını yani tabii ki kadın iş gücünü ve istihdamını artırmak ve teşvik etmek ama bu grubun içinde özellikle genç kadın vurgusu yapmak.

Tarım, sanayi hizmetlerdeki dağılımı da görüyorsunuz...

Şimdi, yukarıda bu oranlar bize Türkiye'de kadın iş gücünün ve istihdamının düşüklüğünü gösteriyor elbette ve biz bunu artırmak istiyoruz ama sadece niceliksel bir artış yani sadece sayı artışının da ona çabalamamızın da doğru bir yol olmadığını düşünüyorum. Bir taraftan iş gücüne katılımı artırırken, diğer taraftan da bunun bir nitelik artışı olması da gerekli aynı zamanda. Yani, önemli olan oransal artıştan çok kadınların hangi alanlarda istihdam edildikleri ve daha da önemlisi iş gücüne katılımın ve istihdamın yani para kazanmanın güçlenmeyle, bağımsızlıkla olan ilişkisi... 2023'te yüzde 35'i hedefliyoruz.

Kırla ilgili söyleyeceğim birkaç şey var: Yani, her zaman kadın iş gücünü konuşurken kır ve kent diye ayırmakta fayda var. Çünkü, kırın iş gücü ve istihdam koşullarıyla kentinki tahmin edebileceğiniz gibi farklı. Bir de bir şeye dikkatlerinizi çekmek istiyorum, belki arkadaşlarım da muhakkak vurgulamışlardır ama iş gücü ve istihdam deyince daima şeyi vurguluyoruz, kentlerde iş gücü ve istihdam. Kırları da ihmal etmemek, kırda da tarımsal faaliyetlerde çalışmayı da ihmal etmemek lazım diye düşünüyorum. Bildiğiniz gibi kırdaki iş gücüne katılım ve istihdam azalıyor, azalma 1950'lerde başladı ve sürekli azalarak bugüne gelindi. Bunun temel nedeni, kentlere göç... Bir de tarımı desteklemeyle, tarımdaki değişikliklerle ilgili önemli faktörler var kırdaki istihdamın azalmasında. Kadınların iş gücüne katılım oranı yüzde 37,5, bu, kentten çok yüksek ama bildiğiniz gibi hâlâ tarımda çalıştıkları için yüksek.

Dikkatimizi çekmesi gereken bir husus 2007 ile 2011 arasında bir 5 puanlık artış görüyoruz, hep düşerken bu periyotta bir artış görüyoruz. Tarımda çalışan kadınlar kimler? Ücretsiz aile işçiliği hâkim, ücretli çalışma ise kadınlarda çok düşük. Erkeklerde yüzde 43 iken, kadınlarda ücretli çalışanların oranı yüzde 17, esas olarak yani tarım sektörüne hapsedilmiş bir kadın var ve ücretsiz aile işçisi olarak çalışıyor, hiç ücret kazanamıyor.

Kente gelelim, kentleri tartışırken hangi soruları sormalıyız diye düşünürsek: Demografik değişimler var kenti anlamamıza yarayan. Dolayısıyla, demografik değişimler neyin sonucu diye bakmamız lazım, çocuk sayısına, doğum oranına bakmamız lazım -bunların detaylarına girmiyorum- göç dinamiklerine bakmamız lazım burada. 80'li yıllarda yapısal dönüşümler nüfusu nasıl etkiledi,

kentsel piyasalarda neler oluyor, uygulanan politikaların kadınlara istihdam yaratma potansiyeli var mı uyguladığımız politikaların yoksa yok mu, yaratılan istihdamın nitelikleri neler, kentlerin iş gücü piyasaları kadınlara istihdam olanakları sunuyor mu? Bu soruları aklımızda bulundurarak bu konuyu tartışsak iyi olabilir.

Birkaç sene önce “Her 5 kadından 1’i iş gücüne katılıyor.” diyorduk, şimdi “4 kadından 1’i” diyoruz. 2007 ile 2011 arasında 5 puanlık bir fark var, istihdamda da 4 puanlık bir artış var. Yani, 2007 2011 arasında hafif bir oynama var, hep düşüşten bahsediyorduk, şimdi hafif bir yükselme var, bu da iyiye işaret. Şimdi “Her 4 kadından 1’i iş gücüne katılıyor.” diyoruz. Kentlerde yaşayan, çalışan kadınların dikkate değer bir özellikleri katılım yaş gruplarına göre değişiyor ama özellikle gençler katılıyorlar ve evlilikle, çocuklarla ilgili sorumluluklar genç nüfusu, bu çalışan nüfusu iş gücünden çekiyor. Dolayısıyla, yine vurgu yapmamız gereken hemen hâlihazırda en çok çalışmak isteyen grup, en çok işsiz grup kimdir diye sorarsak, genç kadınlar. Aynı zamanda, eğitimle de bir ilişki kuruyoruz. Tabii ki biliyorsunuz eğitimle, iş gücü arasında pozitif bir ilişki var ama oranlara bakarsak; yükseköğretim mezunlarının yüzde 71’i, meslek ve teknik lise mezunlarının yüzde 38’i, lise mezunlarının yüzde 30, diyebiliriz buna. Böylece biz eğitimle iş gücüne katılım arasındaki ilişkiyi rahatlıkla görebiliyoruz. Buradan da daha çok eğitilirse daha çok iş gücüne katılacak diye bir sonuca varıyoruz.

Sektörler diye bakabiliriz, Türkiye’de kadınlar hizmet sektöründe çalışıyor diyebileceğimiz kadar artık yüksek bir hizmet sektörü ağırlığı var. Daha önceden tarımı biraz geçmişti hizmet, tarım çok yüksekti hizmet ondan sonra geliyordu, sanayi aradaydı ama sanayiye katılım artık düşüyor. Dolayısıyla, biz fabrika işçiliğinden medet umamayız, medet umacağımız sektör hizmetler olacak. Tarım da iyice küçülüyor zaten hele kentlere baktığımızda... Dolayısıyla, aklımıza getireceğimiz iki sektör: Sanayidir ve hizmetlerdir. En çok da hizmetlerde istihdam olanağı yaratma çabasında olmalıyız bize bunu gösteriyor.

Meslekler diye baktığımızda, profesyonel meslek grupları var, yardımcı profesyonel meslek grupları var, böyle bir dağılım var.

İşsizlikle ilgili birkaç şey söylemek istiyorum: Aslında, işsizlik deyince akla hemen ve en erken erkek işsizliği gelir ama istatistikler uzun zamandır kadın işsizlik oranlarının erkek işsizlik oranlarından yüksek olduğunu gösteriyor. Kadınların oranları yüzde 16,5, bu, kentlerde genel. Erkeklerin yüzde 10,2. Kentlerde tarım dışı işsizlik oranına baktığımızda da gene kadınların önde olduğunu görüyoruz. Kadınların işsizlik oranı erkeklerden yüksek olmaya devam ediyor. Genç kadınlar arası işsizlik en yüksek, bunu biraz önce söylemiştim. Dolayısıyla, Türkiye’de kadın işsizliği sorunu aslında genç kadın işsizliği sorunu diyebiliriz.

Şimdi, biraz, darboğazlarımız nedir iş gücüne ve istihdama katılım konusunda diye bakalım.

Birinci darboğaz: Kayıt dışı çalışması, kadınların yüzde 66’sı -bu epeyce önemli bir oran- kayıt dışı çalışıyor, erkeklerde yüzde 58. Tersinden bakarsak kayıtlılık oranı kadınlarda yüzde 34.

Kentlerde kadınların kayıtlı olmak açısından oranları erkeklere yaklaşıyor ama hâlâ arada fark var. Genel bakarsanız yani Türkiye genelinde bakarsanız işin içine tarımda çalışan kadınlar girdiği için bu kayıtlılık oranı çok yüksek çıkıyor.

Kadınlar çalışırken hangi sorunlar var baş etmemiz gereken ve de gördüğümüz: Bir kere cinsler arası eşitsizliği çok fazla görüyoruz. Bu eşitsizlik en çok hangi konularda? Ücret eşitsizliği ve yükselmelerde eşitsizlik olarak kadın ve erkek arasındaki farkı görüyoruz. Ciddi ayrımcılık meseleleri var. Toplumsal cinsiyet ayrımcılığı, toplumsal cinsiyet temelli ayrımcılık, iş gücü piyasasında hâkim. Buna tedbirler alındı ama devam ediyor. Kayıt dışılık çok yüksek, bir de iş yerinde taciz ve mobbing gibi sorunlar var.

Ücretler arasında fark var, özel sektöre kamu sektörü arasındaki farkları burada görüyorsunuz. Tarımda yüzde 37, erkek kadın ücreti farkı, idari personelde ücret farkı açığı kapanıyor. Bu, kadın ne kadar çok idari personel olursa ve yüksek statülü işler alırsa erkekler ve kadınlar arasındaki ücret farkı o kadar çok azalacak demektir, bu iyiye işaret.

Önemli problemlerimizden biri, evde ve hanede kadınların iş yükleri. Aslında evde bir iş bölümü var, hanede bir iş bölümü var. Bu da toplumsal cinsiyet temelli bir iş bölümü. Ama, bu iş bölümü kadınlar ve erkekler arasında işler eşit dağıtılmamış olduğu için... Şuna dikkat etmenizi öneririm: 15 yaş ve üzeri kadın nüfus, günde ortalama 5 saat 17 dakika çalışırken, erkeklerde bu süre 51 dakika. Eşit bir dağılım yok, evet biliyoruz ki erkekler dışarıda çalışıyorlar ve ev işine vakit ayıramıyorlar, evdeki işleri paylaşmaya vakit ayıramıyorlar ama araştırmaların gösterdiği bu, 51 dakika da epeyce dikkat çekici. Kadınlar 5 saat 17 dakika işe zaman ayırırken, çalışmaya başladıklarında sadece 1 saat az çalışıyorlar, hâlâ o zaman 4 saat 17 dakika çalışmaya devam ediyorlar. O hâlde, bu, çalışmaya başlamanın ailedeki iş yükünü hafifletmediğini gösteriyor. Bakım hizmetleri ve sorumluluklar kadınların omzunda, işte bu nedenledir ki son senelerde Türkiye'de kadın istihdamını teşvik konusunda çocuk bakımı ve çocuk bakımıyla ilgili kurumsallaşma çok önemli bir yer işgal ediyor.

Ataerkillik, bu önemli bir mesele, hem açık bir ayrımcılık ve ataerkil davranış örüntüleri var hem de örtük yani baktığınızda görmüyorsunuz ama bir şeyleri karıştırdığınız zaman altında görebiliyorsunuz. Hem hanede var hem iş gücü piyasasında var ataerkillik. Kadınların dışarıda çalışmasına düşük onay veriliyor, onun içindir ki bekârlar, evli kadınlardan daha çok çalışıyor, onun içindir ki istatistiklerde çalışan genç kadın oranı evlilerden daha fazla. Mesela, hiç evlenmemiş kadınların iş gücüne katılımı yüzde 55 çıkıyor. Neydi bizim normal iş gücüne katılım oranımız? Ortalamamız yüzde 29 ama sadece evlenmemiş genç kadınlar diye baktığımızda yüzde 55. Demek ki toplum genç kadının çalışmasını onaylıyor, görece daha fazla onaylıyor ama evli kadını o kadar hoş görmüyor. Olumlu ayrımcılık uygulamalarına çok sıcak bakmıyor Türkiye, kotalara çok sıcak bakmıyor oysa olumlu ayrımcılık uygulansa bazı yerlerde, kadın iş gücüne katılımı artabilir.

Biraz neler yapıldı diye bakalım? Çünkü bu mesele otuz senelik bir mesele dedim hakikaten. Hatta 90'larda KSGM'nin başlangıcıyla, KSGM'nin kurulmasıyla başlayan bir süreç, ondan önce de birtakım çalışmalar var onun için 30 dedim. Hadi 90'lardan başlayalım. Önce 80'ler ve 90'ları özetleyeyim size. KSGM'nin 1990'da kurulmasıyla kadın istihdamına önem verilmeye başlanıyor, bu oranın düşüklüğü göz önüne alınarak. Pilot projeler yapılıyor ve KSGM çok sayıda araştırmayı destekliyor, KİG projeleri dediğimiz, kadın iş gücü projeleri dediğimiz. Devlet Planlama Teşkilatının kalkınma planlarında daha önce yapılmayan bir şey yapılmaya başlanıyor, Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planından itibaren kadın özel ihtisas komisyonları kuruluyor, bu da iyiye işaret. O dönemde Halk Bankası kredileri var kadın girişimcileri teşvik etmek için ve bugün İŞKUR dediğimiz, eski adı İşçi Bulma Kurumu olan kurumun da istihdam garantili kursları var. Bunlar 80'li 90'lı yıllar deyince aklımıza gelen temel tedbirler, çalışmalar ve araştırmalar.

2000'leri biraz daha uzun anlatacağım, 3 slayt falan anlatacağım, çünkü, 2000'lerde birden kadın iş gücüne katılımının düşüklüğü için neler yapılabilir sorusu iyice gündeme geliyor. Bu konu, sorun hâline geliyor, sorun hâline gelmesi kabul ediliyor ve sorun olarak görülmesi kabul ediliyor. Uluslararası göstergeler arasında Türkiye yer almaya başladıkça bu meseleden herkes daha çok haberdar olmaya başlıyor ve daha çok duyarlı olmaya başlıyor. Mesela, Sayın Şahin'in her zaman söylediği, "Dünya Ekonomik Forumu göstergelerinde çok aşağıdayız." dediği mesele var, o, toplumsal cinsiyet uçurumu kadın ve erkek arasındaki iş gücüne katılım açısından çok büyük olduğu için bu göstergelerde Türkiye'yi çok aşağılara itiyor. Bunların farkına varıyoruz, başka göstergeler de var; Birleşmiş Milletlerin göstergeleri, OECD'nin göstergeleri, işte Dünya Ekonomik Forumu... Böyle bizim karşımıza çıktıkça iyice farkına varıyoruz Türkiye olarak. Avrupa Birliği müzakere süreci ve bu süreçte yazılan ilerleme raporları, hazırlanan raporları da konuya vurgu yapmaya başladı. CEDAW resmî raporları ve gölge raporlarının içinde mutlaka kadın iş gücüne ve istihdamına katılımı ilgili noktalar var. Toplumsal cinsiyet eşitliği raporları yazılıyor, onların içinde her zaman ve her yerde... AB ülkeleri, özellikle ilerleme raporlarında, "İş gücüne katılımınız çok düşük, istihdamınız çok düşük" gibi, Türkiye'ye uyarılar yapıyorlar.

Bu arada neler yapılmaya başlanıyor? Aslında, 92-93'tür kadın girişimciliğini teşvik çalışmaları ya da kadın girişimci kavramının kullanılmaya başlanması. Karşınıza KOSGEB ve diğer kurumlar çıkıyor kadın girişimciliğini teşvik için. Millî Eğitim Bakanlığı başta olmak üzere diğer kurumlar mesleki ve teknik eğitimi geliştirmek için çaba sarf ediyorlar, bunu daha kabaca toparlarsak beşerî sermayesini artırmaya çalışıyorlar kadın iş gücünün. İŞKUR önde olmak üzere, birçok başka kurum, pasif iş gücü politikalarından aktif iş gücü politikalarına doğru gidiyor ve bu politikalar için de en çok tercih ettikleri ya da en çok kullanılan yol da mesleki ve teknik becerilerini artırmak iş gücüne katılanların. Bir de toplumsal cinsiyet eşitliğini ana akımlaştırma çabası var ki bu şu demek: Kurumların, toplumsal cinsiyet anlayışını ve kurum politikalarını yönetime yerleştirmesi, içine girmesi

bütün kurumlar içinde programlar, planlar yapılırken, projeler hazırlanırken toplumsal cinsiyet duyarlılığının bunlarda olması, kurum içinde. 2004 yılında önemli bir geneldir, en azından artık devlet toplumsal cinsiyet eşitliğinin her noktada olmasını kabul ediyor, küçük de olsa etkisi az da olsa her ne kadar yine işverenler “Ben, kadın tercih ediyorum.” diyor olsa da bu genelge devletin kadın-erkek eşitsizliğini ve ayrımcılık yapıldığını en azından kabul etmesi ve buna karşı bir tepki vermesi açısından önemlidir.

2008’de 1’nci İstihdam Paketi’yle karşılaşyoruz, burada dikkati çeken iki mesele: İşverene kreş esnekliği sağlanmasıdır ve primlerin işsizlik sigortasından karşılanmasıdır. Bir şöyle toparlayıp bir perspektifle resim çizmeye çalışıyorum size. 2011 torba kanununda üç önemli nokta var: Bir tanesi İŞKUR eğitimlerine katılan ve ondan sonra iş bulanların primlerinin işsizlik sigorta fonundan karşılanması, doğum öncesinde kullanılmayan izin karşılığında ödenecek geçici iş göremezlik ödeneği, İş Kanunu 14’üncü maddesinin, çağrı üzerine çalışma iken, evden çalışma ve uzaktan çalışma olarak değiştirilmesi.

Gördüğünüz gibi birçok alanda bir şeyler yapılmaya çalışılıyor, bir taraftan çocuk bakımı, doğum, doğum öncesi gibi alanda müdahaleler yapılmaya başlanıyor. Öbür taraftan işverenin yükü azalsın ki işveren daha çok kadın çalışan kabul etsin diye bakılıyor. Bir de esnekleşme yavaş yavaş konuşulmaya başlanıyor. Zaten, 2008-2009’dan yavaş yavaş konuşulmaya başlandı. 2011’de bu esnekleşmenin ortamını yaratacak evden çalışma ve uzaktan çalışmanın dâhil olması, ben böyle kabul ediyorum en azından böyle okuyorum meseleyi.

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu’nda yapılanlar; emzirme izni uzatılıyor, 24 aya kadar ücretsiz izin, babalık izni uzatılıyor üç günden on güne, hamileliğin ilk 24 haftasından sonra ve doğumdan sonraki bir yıl gece nöbeti ve vardiyasından muafiyet getiriliyor.

2012’de, çok yakın bir tarih bu, Ulusal İstihdam Stratejisi Taslak Belgesi’nde gördüğümüz niyetler şunlar: Kadın üzerindeki bakım yükümlüklerinin azaltılması, bundan dolayıdır ki şu anda mesela Sayın Şahin ve ekibi çocuk bakım hizmetleri üzerine çalışıyor, çocuk bakım hizmetlerinin yaygınlaştırılması, kadınların iş gücüne katılımı ve istihdamının önündeki kültürel engellerin azaltılması -bu da bir niyet, çünkü bugünden yarına olacak bir şey değil- bilinçlendirme çalışmaları...

İş gücü piyasa analizleri, çok önemli çünkü İŞKUR her ne kadar mesleğe hazırlık kursları düzenlese de eğer bir kentin iş gücü piyasası analiz edilmeden o kentte eğitimler yapılırsa sonuç olarak, Gaziantep’te, bana, kadınların dedikleri gibi sertifika biriktirirler. Ben bir grup kadınla Gaziantep’te neden iş bulamadıkları üzerine konuşurken, acaba birtakım kurslara gitseniz vesaire dediğimde “Hocam çok gittik, biz artık sertifika çeyizi yapıyoruz.” demişlerdi. Evet, eğer, Gaziantep’in ya da Tokat’ın ya da Samsun’un iş gücü piyasası analizini yapmazsanız ve “Hangi sektörler gelişime açık, bu sektörler kadın istiyor mu?” diye sormazsanız ve birtakım başka sorular, o zaman işte kadınlar sertifika çeyizi yaparlar.

Bunların pek çoğunu dün haberlerde dinlemiştinizdir, ücretsiz doğum izninde geçen sürenin değerlendirilmesi, çocuk yardımı, kamu kurumlarında kreş, SSK'lı annelerin borçlanabilecekleri çocuk sayısı ve çocuk sayısı göre emeklilik yaşında düzenlemeler yapıldı.

Şimdi, bütün bu anlattıklarımı bitiriyorum, yormak istemiyorum sizi. Ana başlıklarıyla bakarsak yani bütün toparlarsak yasal olarak mevzuat değişiklikleri yapıldı ve bunların sayısı da gördüğünüz gibi 2000'lerin ikinci yarısında arttı, 2010, 2011, 2012'de hep görüyoruz.

Kadınların beşerî sermayelerinin istihdam edilebilirliklerinin artırılması çabaları, beşerî sermaye artırmanın içine bütün eğitimler, esas olarak baştan çocukluktan okullaşmayı da koyabilirsiniz. Kız çocukları için okullaşma çabaları, okullaşma oranının artırılması bütün şartlı nakit transferleri vesaireye oradan başlayabilirsiniz.

Evet, bir alan da eğer iş gücü piyasası kadınları çağırmiyorsa, yetersizliklerinden dolayı beceri eksikliklerinden dolayı çağırmiyorsa, ekonomi kabul etmiyorsa o zaman kadınların beşerî sermayelerini artıralım, onları becerilerle donatalım, eğitim seviyelerini yükseltelim ki çalışabilir hâle gelsinler. İş gücü piyasası tarafından talep edilebilir hâle gelsinler. Birinci grup bu çabalar. Onlar da burada gördüğünüz gibi formal eğitim yoluyla mesleki beceri ve yeterliliklerinin artırılması, bir de aktif iş gücü piyasası politikaları yani İŞKUR'un kursları. Böyle bir alan var.

İkinci alan, 92-93'te konuşulmaya başlandı dedim, o günden bugüne kadar kadın girişimciliğini teşvik. Bu kocaman bir alan ve içinde pek çok şey yapıldı.

Üçüncü alan, toplumsal cinsiyete duyarlı kurumsal kapasitenin geliştirilmesi. İşte, Çalışma Bakanlığı içinde yapılan projeler, çalışmalar. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı içinde yapılan çalışmalar bunlar. Kadınlara yönelik güçlendirme eğitimleri. Bunların hepsini Türkiye'de parça parça görüyoruz.

Biraz da önerilerimden bahsedeyim. O zaman nasıl bir kadın politikası? Bugüne kadar yapılmış pek çok şeyi gördünüz ama çok parçalar görüyoruz. Kadın girişimciliği burada, beşerî sermaye artırma çabaları İŞKUR kursları burada. İŞKUR çok para harcıyor, çok kurs yapıyor ama bir bakıyorsunuz bu kurslardan çıkanlar, eğitim görmüş olanlar işe yerleştirilemiyor. Parça parça faaliyetler görüyorsunuz. Hepsi önemli ama çok parça parça. Dolayısıyla, bunları birleştirmek önemli. Bütünlüklü bir kadın istihdamı politikası yaratmak önemli. Sonra, makroekonomik politikalarla ilişkilendirmiş. Buraya pek az gelebilirim ama ekonomik politikaların bir gidişi var, tercihleri var, tercih edilen sektörler var, yapılan çalışmalar var, bunlarla ilişkilendirmezseniz o zaman yine iş gücünü artırmak, kadınların istihdamını artırmak zor olabiliyor. O hâlde en genel, en tepede makroekonomik politikalar nedir, ne öneriyor, Türkiye nereye gidiyor, ihracata yönelik sanayileşmeye ne oluyor gibi sorularımızı sorarak, bunlar çok uzakta görünebilir ama değil aslında. Oradaki kararlar tabii ki kadın iş gücüne yansıyor. İhracata yönelik sanayileşme modelimizi tartışmak ve onun içindeki sektörleri tartışmakla işte,

İstanbul'da Zeytinburnu'nda bir tekstil fabrikasında çalışan kadın arasında doğrudan bir ilişki var aslında.

Nasıl bir kadın istihdamı, politikası? Ülke istihdam politikasıyla ilgisi olan. Türkiye'nin bir istihdam politikası olmalı, kadın istihdam politikası da onunla ilişki içinde olmalı. Türkiye'nin demografik ve sosyal koşullarını dikkate alan bir istihdam politikası olmalı araştırmalara dayanan. Bu benim araştırmacı kimliğimden aslında gelmiyor çünkü birçok alanda bizim karar verebilmek için istatistiklere ihtiyacımız var ve bir bakıyoruz ki birçok alanda yine araştırma eksikliği var, istatistik çalışmaları az.

Toplumsal cinsiyet eşitliği bakışlı, bundan da kasıt her aldığımız karar, yaptığımız politikada eşitlik var mı, kadın-erkek eşitliği buradan sağlanabilir mi ya da biz bu kararı alarak kadın-erkek eşitliğine zarar veriyor muyuz sorusunu sormak. Somut hedef koyan bir politika olması lazım. Somut hedefimiz yok mu şimdiye kadar? Bir tane somut hedef görüyoruz. O da açıklanan "2023'te yüzde 35'e ulaşacak" diye üst düzey yöneticilerimizin söyledikleri. Ama başka somut hedef... Sonra, izlenebilir olması lazım politikaların. Yani takip edip nereden başladı ve nereye gidiyor, üç senelik, beş senelik periyotlarla izlenebilir olması lazım. Uygulamalarda kararlılık içeren politikalar olması lazım, sürdürülebilir olması lazım. Bugüne kadar bunların bazılarının böyle olmadığını görüyoruz, hepsi değil ama bazılarının. Kesintiler var, mesela, kadın girişimciliğinde böyle örnekler verilebilir. İnsana yakışır işlerin sunulduğu veya insana yakışan işlerin sunulacağı politikalar olması gerekir. Bunları biraz açalım. Güvenceli çalışma, yasal çalışma saatleri, sağlıklı ve denetlenmiş fiziki koşullar, cinsel taciz ve yıldırma arındırılmış iş yerleri hedefleyen, iş ve aile uzlaşmasına duyarlı, esneklik ise minimum ve güvenceli.

Esneklik üzerinde biraz daha duralım çünkü özel olarak soruyorsunuz, bana gönderilen yazıda o var. Kısmi süreli çalışma, belirli süreli çalışma, özel istihdam büroları aracılığıyla geçici süreli çalışma, uzaktan çalışma -bunlar hep çeşitleri- evden çalışma gibi esnek çalışma biçimlerinin yaygınlaştırılması ile kadın iş gücü arzının ve buna paralel olarak da talebin artacağı mı varsayılıyor? Böyle mi düşünüyoruz? Bu çalışma biçimleri kadınlara uygun mu? Bu soruları kendimize sormalıyız.

Bir kere, yukarıdaki türleri kullanarak esnek çalışma biçimlerini çeşitlendirerek... Şimdi, mesela, işte, mevsimlik işçi var, geçici çalışma kısmen var, part time çalışmanın yüzde 22 olduğunu geçenlerde bir arkadaşımız çıkardı istatistiklerde. "Bunları artırırsak eğer, evden çalışma var tabii şu anda ama, biz bunları teşvik edersek bununla kadın iş gücü arzı artacak mı? Talep de artacak mı? Bu çalışma biçimleri kadınlara uygun mu? Sakıncaları var mı? Varsa neler olabilir? Ve kadınlar zaten esnek çalışıyor diyebiliriz." diye birkaç şey yazdım buraya, aklımdaki sorular. Sonra, kadınların çalışma koşullarını ve iş yüklerini daha ağırlaştırabileceğini düşünüyoruz esnek çalışmaların. Esnek çalışma biçimleri, toplumsal cinsiyet eşitsizliğini dönüştürmek yerine sürdürebilir diyoruz. AB ülkelerine örnek diye bakmak yanlış, orada asgari korumalar yaygın ve sürekli diyoruz.

Başka bir tehlike daha var, esnek çalışma örüntüleri kadınlar için tek alternatif hâline gelebilir ve kadınlar bu işlerde kalabalıklaşabilirler. Yani erkeklerin olduğu gibi dağılmak yerine değişik sektörlerde, esnek çalışmanın yaygın olduğu, dolayısıyla çalışma koşullarının uygun olmadığı yerlerde, işlerde kalabalıklaşabilirler gibi esneklik üzerine tereddütlerimiz var. Sadece benim değil, benim gibi çalışan arkadaşlarımızın ve grupların, çalışma gruplarının.

Bu son şeyim, sunuşumun son slaytı. Biz kendi kendimize sormalıyız: Kadın istihdamını artırmayı hedefliyoruz, kadın iş gücünü artırmayı da hedefliyoruz ama bundan ne anlıyoruz? Şunu mu anlıyoruz: Kadınların emeklerini sunabilecekleri her türlü iş. Yani çalışınlar da hangi işte çalışırlarsa çalışınlar, bunu mu anlıyoruz? Ücretli mi çalışmayı yeğliyoruz, tercih ediyoruz? En çok ücretli mi çalışınlar, biz onu mu istiyoruz? Ev dışı mı, ev içi mi çalışınlar? Bu da çok önemli bir fark çünkü ev dışında ücretli çalışma var, ev içinde tartışabileceğimiz, “evden çalışma” dediğimiz bazen ücretli, bazen ücretsiz çalışma var ama ev içinde gizli, ev içinde kalmış. Bizim için fark ediyor mu ev içi çalışması, ev dışında çalışması kadının? Bizim için önemli mi? Esnek mi çalışınlar, standart şekilde mi çalışınlar? Geçici ve sürekli çalışma tiplerinden hangisini istiyoruz biz kadınlar için? Güvenceli işler mi istiyoruz yoksa güvenceli olup olmamaları bizim için çok fark etmiyor mu? İnsana yakışır mı iş istiyoruz, bunu, yine, çok fazla önemli bulmuyor muyuz? Bu gibi sorularımızla biraz kendi kendimize cevap arayabiliriz.

Çok teşekkür ederim, vaktinizi aldım belki ama mümkün olduğu kadar hızlı yapmaya çalıştım.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyoruz Hocam.

Tülay Hanım’ın, Sayın Vekilimizin herhâlde ekleyeceği şeyler var.

Buyurun.

TÜLAY KAYNARCA (İstanbul) – Evet, ekleyeceğim değil de, önce bir, çok teşekkür ediyorum Yıldız Hocam’a.

Şöyle bir şey düşünmüştüm: Bugüne kadar kadın istihdamı alt komisyonunda neler yaptık? Ben bunu nasıl değerlerime... Aldığım notlarla ilgili. Öyle güzel bir final oldu ki, hiç ben bir daha uğraşmadan, emek harcamadan çok güzel değerlendirmiş, “Evet, hayır.”larıyla, soru-cevaplarıyla, geçmişteki fotoğrafla.

Gerçekten çok teşekkür ediyorum Yıldız Hocam.

ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ FEN EDEBİYAT FAKÜLTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. YILDIZ ECEVİT – Ben de teşekkür ederim.

TÜLAY KAYNARCA (İstanbul) – Ben bir şeye işaret etmek istiyorum sadece -çünkü kafamda hiçbir soru işareti kalmadı sizin sunumunuzla birlikte- o da şu: Şimdi, Avrupa ve OECD ülkeleri ve dünya fotoğrafını sunduğunuzda istihdam ve iş gücü açısından Türkiye kıyasıyla -bizim Sayın Başkanımız da gitti, Dilek Başkanımız Bileşmiş Milletlere, istihdam ayağında Fatma Şahin

Bakanımızla birlikte- o fotoğrafta dünyada o 50-60 gözüken ve Avrupa'da, OECD ülkelerindeki rakamın içerisinde yüzde 70'e yakın bir oranın -diğerlerinde değişiyor ama- esnek güvenceli istihdama dayalı olduğu... Yani, az önce sizin soru işaretleriyle sonunu bağladığınızın aslında kayıt dışılığın da önüne geçmeyi başarmış, geçici esnek ve güvenceli esnekliği çok iyi uygulamayı başarıp bunu kayda dökmüş bir Avrupa, bir dünya fotoğrafıyla birlikteyiz. Yani, Türkiye fotoğrafında yüzde 30,1 Temmuz itibarıyla iş gücüne katılım gözüktüyor. 2011 verilerini aktarıyorsunuz haklı olarak. En son 2012 Temmuzda da 30,8'e ulaşmış bir iş gücü oranı var. Diğer taraftan, ki o 50 ve 60'lık oranın da yüzde 65-70 gibi esnek, yarı zamanlı çalışmayı içerdiğini düşündüğümüzde aslında Türkiye fotoğrafında...

ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ FEN EDEBİYAT FAKÜLTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. YILDIZ ECEVİT – Yaklaşıyoruz diyorsunuz.

TÜLAY KAYNARCA (İstanbul) – Evet, evet. Siz buna nasıl bakıyorsunuz? Ben bir yerde bir hata mı yapıyorum?

ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ FEN EDEBİYAT FAKÜLTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. YILDIZ ECEVİT – Yok, yok, *estağfurullah*.

TÜLAY KAYNARCA (İstanbul) – Kayıt dışılığın önüne geçmenin veya bunu da kayda dökerek fotoğrafı sağlamanın ya da güvenceli esneklikle ilgili Türkiye'de nasıl bir kanuni düzenleme ya da sizin o çizdiğiniz soru-cevaplarda işin yasama ayağında ne yapmak lazım? Kafamda bir bu soru işareti var, bunu paylaşmak istedim Hocam, çok teşekkür ederim.

ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ FEN EDEBİYAT FAKÜLTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. YILDIZ ECEVİT – Teşekkür ederim.

Hepimizin kafasında soru işaretleri var, çünkü Türkiye'de çok uzun yıllardır “esnek çalışma” deyince akla sadece part time çalışma geldi. Part time çalışmayla ilgili, inanır mısınız, bir tane ciddi araştırma, iki üç tane de makale var. Kimse bu konuyu çalışmadı. Onda da “kısmi statülü çalışma” diye araştırmalar, akademik çalışmalar yapıldı. Zaten de oranlar çok düşüktü, kısmi çalışma oranları. Dolayısıyla biz bu konu üzerinde çok fazla durmadık, hep aklımızda olan, işte, standart çalışma, belli saatlerde çalışmak.

Şimdi, şuradan başlayalım: Birincisi, bizim evde çalışan kadınlarımız, ücret karşılığı çalışan kadınlarımız ya da ev işlerinde çocuk bakan, yaşlı bakan, temizlikçilik yapan kadınlarımız bu iş gücüne katılım oranlarının dışında değil. Siz öyle zannediyor olabilirsiniz ama değil. Neden değil? Hane halkı iş gücü anketleri çok sağlıklı anketlerdir, uzun yıllardır ona güveniyoruz zaten, hele şimdi de senede 4 kere yapılıyor. Hane halkı iş gücü anketleri ve TÜİK şunu iddia ediyor: “Biz herkese ne iş yaptığını soruyoruz. İster evde çalışsın, yani zaman zaman eve iş alsın, terzilik yapsın veya işte gelinlik diksın ama evde diksın vesaire, satsın, satmasın, dantel örsün, masa örtüsü örsün, ne yaparsa. Evde çalışanları bile kayda geçiriyoruz, bir. Mevsimlik iş yapanları kayda geçiriyoruz, çünkü soruyoruz, işte ‘Geçen sene boyunca ne kadar, kaç gün çalıştın?’ falan gibi. Evde, dışarıda, sokakta, işportacı... Biz bunları

soruyoruz.” dedikleri için iş gücüne katılma içinde bütün şeyler var, o, hani sizin “kaçak” dedikleriniz, enformel sektörde çalışanlar. Yani şu anda herhangi bir sitede temizlikçilik yapan, çocuk bakıcılığı yapan, yaşlı bakımı yapan kadın şayet bunu söylemekten imtina ederse, çekinirse ve söylemezse tabii ki yakalanamaz, yani istatistik tarafından yakalanamaz ama “Evet, ben bir çocuk bakıyorum.” dediği anda o derhâl şeye geçiyor zaten, iş gücünün içine giriyor. Bu iş gücü ve istihdamın içinde şeyler yok değil, kaçaklar, hani dediniz ya siz, kayıtsızlar. Eğer öyle olsaydı, oo, o zaman çok, bütün enformel sektör dışarıda olurdu. Enformel sektör var bunun içinde.

Doğru mu anladım sorunuzu?

TÜLAY KAYNARCA (İstanbul) – Evet, evet.

ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ FEN EDEBİYAT FAKÜLTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. YILDIZ ECEVİT – Enformel sektör bu oranın içinde var.

TÜLAY KAYNARCA (İstanbul) – Evet, Hocam.

ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ FEN EDEBİYAT FAKÜLTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. YILDIZ ECEVİT – Tekrarlayalım da: İş gücüne katılım, 15 yaş üzerindeki nüfus... İstihdamla arada bazen karışma olabiliyor. İş gücüyle istihdam arasındaki fark şu, ben sık sık ikisini birden söylüyorum: İş gücünün içinde gerçekten istihdam edilenler, artı işsizler var. İş gücü daha büyük bir grup yani, tamam mı? İstihdam edilenler ise temizlenmiş bir rakam, işsizler çıktıktan sonra kalan. Onun için ben size hep “İş gücü şu, istihdam bu.” diyorum. Bakın, iş gücüne katılım Türkiye’de yüzde 29 -şimdi yüzde 30, evet, yaz neticesi, itibarıyla- istihdam yüzde 26. Aradaki fark ne? Yüzde 3, işsizler. Bu çok kritik bir şey.

TÜLAY KAYNARCA (İstanbul) – Evet.

ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ FEN EDEBİYAT FAKÜLTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. YILDIZ ECEVİT – Şimdi, dolayısıyla, bunun içine, eğer kadınlar hakikaten yaptıkları işi söylüyorlarsa -ki biz birçok yerde enformel sektörü de katıyoruz işin içine- yüzde 26 bizim temiz rakamımız, onun dışında kalan kimse yok. En azından TÜİK bize böyle söylüyor, “Haneye giriyorum, kapıyı çalıyorum, kapı kapı soruyorum ‘Ne yapıyorsun?’ diye.” diyor. Bu, karışıklık yaratıyor zihinlerde. Şu, yani siz diyorsunuz ki, ben yanlış mı anladım: “İş gücüne katılım yüzde 29 değil daha fazla olabilirdi eğer dışarıda çalışanlar, enformel sektörde, marjinal işlerde çalışanlar dâhil olsaydı, kayıtlı olsaydı.”

TÜLAY KAYNARCA (İstanbul) – Kayıt dışı da yani var gibi bunun içinde.

ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ FEN EDEBİYAT FAKÜLTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. YILDIZ ECEVİT – Var.

TÜLAY KAYNARCA (İstanbul) – Mesela tarım sektörü var.

ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ FEN EDEBİYAT FAKÜLTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. YILDIZ ECEVİT – Var, var işte, var. Tarımda ücretsiz aile

işçisi olarak çalışan da var. Hepsi dâhil, var. Tarımda kendi çiftliğinde oturan, çalışan, tavuk besleyen, bilmem, inek besleyen, ne varsa hepsi bunun içinde.

TÜLAY KAYNARCA (İstanbul) – 29'un içinde?

ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ FEN EDEBİYAT FAKÜLTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. YILDIZ ECEVİT – İçinde.

Dolayısıyla, sizi ben anlıyorum ama kayıtlılar girerse...

Peki, birinci bu. “Bu rakamı artırabiliriz.” diyorsunuz. Bizim aslından derdimiz yüzde 30' sa “Yüzde 30' u yüzde 40 yapalım hızlı bir şekilde de kadınlar ne işlere girerse girsın.” şeklinde bir anlayışımız olmamalı. Zaten böyle olduğunu, sizin öyle olduğunuzu düşünmüyorum.

TÜLAY KAYNARCA (İstanbul) – Hayır.

ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ FEN EDEBİYAT FAKÜLTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. YILDIZ ECEVİT – Ama bu telaş bizi yanlış kararlar almaya götürebilir. Dolayısıyla telaşsız hareket etmek lazım, biraz daha düşünerek hareket etmek lazım.

Şimdi, esneklik çalışmaları açısından baktığımızda, esnek çalışma...

Ben size başka bir şey söyleyeyim: Bu tanımlara göre, aslında, Türkiye'de zaten kadınların yüzde 66' sı esnek çalışıyor, çünkü kayıt dışı.

TÜLAY KAYNARCA (İstanbul) – Yani, evet.

ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ FEN EDEBİYAT FAKÜLTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. YILDIZ ECEVİT – Yani.

Zaten biz şuraya kadar esnekliğin içine girmişiz. Kadınlar...

KEMALETTİN AYDIN (Gümüşhane) – Yani, kayıt dışı bu yüzde 26' nın içinde mi?

ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ FEN EDEBİYAT FAKÜLTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. YILDIZ ECEVİT – Tabii, tabii.

TÜLAY KAYNARCA (İstanbul) – Ben de onu düşünüyorum zaten.

ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ FEN EDEBİYAT FAKÜLTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. YILDIZ ECEVİT – Tabii, tabii, işte onu söylemeye çalışıyorum, onu söylemeye çalışıyorum.

Herkes, yani, bu, çünkü...

TÜLAY KAYNARCA (İstanbul) – 29'un içinde, 26' nın değil.

ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ FEN EDEBİYAT FAKÜLTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. YILDIZ ECEVİT – Bu, çünkü, iş yerlerine gidip sorulan, yapılan bir anket değil. Hane halkı iş gücü anketleri, tıpkı nüfus sayımları gibi, kapı kapı dolaşarak yapılan anketlerdir. Senede 4 kere tekrarlanır. Bunun mantığı da şudur: Bazı mevsimlik dönemler vardır yoğun çalışan, onlarda kaçmasın iş gücü, kaçırmayalım o dönemleri diye. Kadınların çalıştığı, erkeklerin çalıştığı... Mesela inşaat işçiliği dalgalanır; tarım sektöründe kadınlar çalışır, dalgalanır; işte,

konserve zamanı domates salçası yaparken kadınlar fabrikalara gider, dalgalanır. Geçici çalışanlar, mevsimlik çalışanlar. O dalgalanmaları yakalayabilmek için hane halkı iş gücü anketleri herkese sorar: “Ne işte çalışıyorsun?” Sokakta, dışarıda, işportacı, ne yapıyorsa ve işte “Bir sene boyunca ya da -tabii, 4’e böldüğümüz için artık- geçen üç ay boyunca, şu kadar saatlik iş bile olsa yaptın mı?” diye sorar. Dolayısıyla burada kaçak yok. En azından TÜİK “Kaçak yok.” diyor. Uzun zamandır biz bunu kullanıyoruz. Bunun içinde kayıtsızlar, OSTİM’de çalışanlar, organize sanayi bölgesinde kaçak oturanlar, ne bileyim işte, sitelerde kaçak çıraklık yapanlar, hepsi var. Esnek çalışanları, bu, sizin şey dediklerinizi, “kayıtsız çalışanlar” ı kayda alırsak bu sayı yükselecek diye bir şey olamaz o açıdan.

KEMALETİN AYDIN (Gümüşhane) – Hocam, bu yüzde 26 sizce nüfusun kaç...

BAŞKAN – Mikrofonu açar mısınız.

ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ FEN EDEBİYAT FAKÜLTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. YILDIZ ECEVİT – Kadın nüfusu, kadın.

KEMALETİN AYDIN (Gümüşhane) – Kadın nüfusunun üzerinde konuşuyoruz, evet.

ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ FEN EDEBİYAT FAKÜLTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. YILDIZ ECEVİT – 15 yaş üstü.

KEMALETİN AYDIN (Gümüşhane) – 15 yaş üstü...

Şunu anlamak için soruyorum: Hakikaten bir sürü zamandır dinliyoruz ama anlamadığımı bağışlayın lütfen.

ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ FEN EDEBİYAT FAKÜLTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. YILDIZ ECEVİT – Estağfurullah.

KEMALETİN AYDIN (Gümüşhane) – Bu yüzde 26 hangi kütlede yüzde 26’sı.

ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ FEN EDEBİYAT FAKÜLTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. YILDIZ ECEVİT – 15 yaş üstü kadınların, istihdam edilenler. 15 yaş üstü kadınların yüzde 26’sı.

KEMALETİN AYDIN (Gümüşhane) – 15 yaş-60 yaş mı, 50 yaş mı?

ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ FEN EDEBİYAT FAKÜLTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. YILDIZ ECEVİT – Evet, 65 yaş.

KEMALETİN AYDIN (Gümüşhane) – 65.

50 yıl var arada. Aşağı-yukarı, 400 binle çarparsak, yaklaşık 20 milyon demek. 20 milyonun yüzde 26’sı mı?

ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ FEN EDEBİYAT FAKÜLTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. YILDIZ ECEVİT – 26’sı.

KEMALETİN AYDIN (Gümüşhane) – Yani dörtte 1.

5 milyon kadın mı çalışıyor?

ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ FEN EDEBİYAT FAKÜLTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. YILDIZ ECEVİT – Evet, şurada... Ama şey, tarım da dâhil tabii, tarım da dâhil. Kentlerde iş gücüne katılım, istihdam daha yüksek, bu genel.

Bakın, kıra bakalım, yüzde 37,5. Hani biz yüzde...

KEMALETİN AYDIN (Gümüşhane) – Yani, toplamı üzerinden konuşacak olursak 20 milyon kadının yüzde 26'sı, dörtte 1'i, 5 milyon çalışıyor.

ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ FEN EDEBİYAT FAKÜLTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. YILDIZ ECEVİT – Tarım da dâhil.

KEMALETİN AYDIN (Gümüşhane) – Tarım da dâhil.

Bunların yüzde 60'ı da kayıt dışı dediniz.

ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ FEN EDEBİYAT FAKÜLTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. YILDIZ ECEVİT – Kayıtsız, evet.

KEMALETİN AYDIN (Gümüşhane) – 5 milyonun yüzde 60'ı da, 3 milyon, kayıt dışı.

ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ FEN EDEBİYAT FAKÜLTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. YILDIZ ECEVİT – Çünkü içinde tarımdakiler de var.

KEMALETİN AYDIN (Gümüşhane) – Yani 3 milyon da kayıt dışı.

O zaman Türkiye'de şu anda 20 milyon kadının 2 milyonu mu kayıtlı çalışıyor?

ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ FEN EDEBİYAT FAKÜLTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. YILDIZ ECEVİT – Evet, o kadar, çok az.

KEMALETİN AYDIN (Gümüşhane) – Söyleyecek bir şey yok.

ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ FEN EDEBİYAT FAKÜLTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. YILDIZ ECEVİT – Yani, bunu tekrar tekrar söylüyorum: Çok uzun yıllardır, 80'li yıllardan itibaren hane halkı iş gücü anketlerini kullanıyoruz, ondan sonra, geriye dönüp bakabiliyoruz, verileri sürekli kullanarak karşılaştırmalar yapıyoruz. Benim yaptığım çalışmalar... Tabii, yıllara göre düşüşler ve artışlar var.

Türkiye'de yüzde 70'lerde... 50'li yıllarda çalışan kadın oranı, iş gücüne katılan oran yüzde 70'ti, öyle düşünün. Neden? Çünkü tarımda çalışıyorlardı ve kır nüfusu kent nüfusunu aşındı. Şimdi kent nüfusu kır nüfusunu aşmış durumda. Kırdan kopan kadın geldiği zaman... Zaten makroekonomik politikalar nedeniyle yeterince sanayi yatırımı yapılmıyor veya yapılıyor, kadınlara uygun sanayi yatırımları değil bunlar, mesela inşaat sektörü Türkiye'de şu anda çok parlak bir sektör ama orada kadın çalışmıyor. Dolayısıyla kırdan gelen büyük göç dalgalarıyla kadınlar geldiler ve iş gücünü... Bu oranımız ondan düştü, bizim bu kadar düşük değildi. Kentleşme, göçle birlikte düştü.

Şimdi, size daha kolaylık sağlamak açısından şöyle bir açıklama yapabilirim: Teorisyenler diyorlar ki, iktisatçılar genellikle: "Gelişmekte olan ülkelerde bir U eğrisi oluşur. Tarımdan sanayiye geçişte, kentleşme oldukça, sanayileşme oldukça U eğrisi oluşuyor." U eğrisi şu demek: Tarımdan

kopuş gerçekleştikçe aşağıya kadar düşer kadınların iş gücüne katılımı. Mesela yüzde 70'den yüzde 50'ye falan -biz yüzde 24'leri bulmuştuk geçen senelerde, yüzde 29 yine iyi- düşer, düşer, düşer, kuyunun dibine iner. Burada bir miktar salınır, burada bir miktar bekler. Bekledik hakikaten, yüzde 24, yüzde 25, epeyce bir 2000'li yıllarda bekledik. "Sonra ama yükselmeye başlar." diyorlar. Ben uzun yıllar "Bu ne zaman yükselecek?" diye bekledim. Şimdi ufak bir hareket var tabii, bu yüzde 30 önemli, yüzde 26'dan, 27'den yüzde 30'a doğru gidiyor olmamız "Aa, iyiye gidiş var. Biz artık o kuyunun dibinden çıktık mı, kurtulduk mu? U eğrisinin dibine kadar vurduk, şimdi öbür taraftan yükseliyor muyuz?" sorusunu bize sorduruyor ama birkaç sene daha beklemek lazım.

Bu, iş gücüne katılımın böyle olmasının temel nedeni, tabii, köyden göç.

KEMALETİN AYDIN (Gümüşhane) – Hocam, şimdi, bu tarımdan istihdama, kentteki istihdama dönüşü de Türkiye'de, herhâlde, bölgesel olarak da değerlendirmek lazım.

ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ FEN EDEBİYAT FAKÜLTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. YILDIZ ECEVİT – Tabii, tabii.

KEMALETİN AYDIN (Gümüşhane) – Yani geçenlerde yine böyle bir toplantıda eldeki verilerde, mesela Erzurum bölgesi, Doğu Anadolu'da yüzde 79 kadın istihdamı tarımda sağlanıyor.

ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ FEN EDEBİYAT FAKÜLTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. YILDIZ ECEVİT – Tabii.

İşte, bakın burada yüzde 37,5 ortalama.

KEMALETİN AYDIN (Gümüşhane) – Yani, bu U Türkiye ortalamasında oldu belki ama Doğu Anadolu'da ve Güneydoğu Anadolu'da daha L durumunda, yani L durumunda daha o.

ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ FEN EDEBİYAT FAKÜLTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. YILDIZ ECEVİT – Tabii, tabii.

Bakın, orada, şimdi, genel olarak yüzde 29 olan iş gücüne katılım oranımız yüzde 37,5 kırdı. İstihdam oranları yüzde 36, gördünüz mü? İstihdamda yüzde 36.

KEMALETİN AYDIN (Gümüşhane) – Evet.

ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ FEN EDEBİYAT FAKÜLTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. YILDIZ ECEVİT – Dolayısıyla, biz hâlâ kırdı epeyce iş gücüne katılım oranları yüksek bir ülkeyiz kadın istihdamı açısından. Nerede oluyor düşüş? Hakiki düşüş kentte, görebildiğimiz hakiki düşüş kentte.

Bu anlamda, yani, bilmiyorum sizin sorunuza cevap verebildim mi ama...

Şimdi, o zaman esnekleşmeyi, "Kayıt dışı kişileri iş gücüne katacağız, istatistiklerin içine katacağız." diye esnekleşmeyi bir araç olarak düşünmeyelim, "Başka şekilde işe yarar mı esnekleşme?" diye bakalım. Pozitif yanlarını arayalım eğer esnekleşme için uğraşacaksak.

TÜLAY KAYNARCA (İstanbul) – 29'un dışındakiler için.

ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ FEN EDEBİYAT FAKÜLTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. YILDIZ ECEVİT – 29'un dışında hâlâ kimse kalmış ise, hâlâ kimse kalmış ise.

Ama, yani, işte, köydeki Ayşe Teyze de hane halkı iş gücü anketörü geldiği zaman “Evladım, işte, ben çalışıyorum. Bak, sabahdan başladım, akşama kadar çalışıyorum.” diyor. Onu da istatistikçi tabii ki “Çalışıyor, aktif nüfus.” diye yazıyor. O da dâhil oluyor yani.

BAŞKAN – Aslında burada bizim düşüncemiz aynı sanıyorum. Şöyle ki: Biz Türkiye'nin durumunu yüzde 29'larda, 30'larda gördüğümüzde ve Avrupa Birliği ülkelerinin durumunu gördüğümüzde kendimizi şöyle teselli ediyorduk: Bizde kayıt dışı esnek çalışma modeli olmadığı için biz 29'uz.

ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ FEN EDEBİYAT FAKÜLTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. YILDIZ ECEVİT – Yok değil, öyle değil.

BAŞKAN – Biz esnek çalışma modeline geçebilmiş olsak dışarıda kalanlar da eklendiğinde bu yüzde 40'lara çıkacak ve eşitlenmiş olacak gibi bir algı vardı sanıyorum.

ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ FEN EDEBİYAT FAKÜLTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. YILDIZ ECEVİT – Yok, öyle değil, değil.

BAŞKAN – Siz bunun da bu sisteme dâhil edildiğini söylüyorsunuz.

TÜLAY KAYNARCA (İstanbul) – Bir şey...

ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ FEN EDEBİYAT FAKÜLTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. YILDIZ ECEVİT – Onu daha çok öneririm yani...

TÜLAY KAYNARCA (İstanbul) – Bir cümle daha söyleyeyim mi?

O da şu: Mesela devlet, şimdi, bakım için bir bedel ödüyor. Yani bir kadın -ve yüzde ciddi bir oranı kadınlar bu- evde yaşlısı, evde bakıma muhtaç çocuğu, engellisi... Ve bu rakam 533 bini buldu, hani, 400 binleri aştı. Özürlü maaşı alanlar da, baktığımda, ciddi bir şey. Yani o çocuk dolayısıyla çıkamıyordu, bak diye de bir bedel alıyor. Nereden? Devlettten.

ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ FEN EDEBİYAT FAKÜLTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. YILDIZ ECEVİT – Tamam.

TÜLAY KAYNARCA (İstanbul) – Dolayısıyla bir iş gücünü, evdeki bir çocuğa ve yaşlıya bakımıyla bunu gerçekleştirmek... Mesela bu, sistemde yok.

ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ FEN EDEBİYAT FAKÜLTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. YILDIZ ECEVİT – Girsin, o zaman girsin, girebilir.

TÜLAY KAYNARCA (İstanbul) – Mesela bu nasıl olabilir?

ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ FEN EDEBİYAT FAKÜLTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. YILDIZ ECEVİT – Başka örnekler verin ama, başka örnek.

TÜLAY KAYNARCA (İstanbul) – Mesela?

BAŞKAN – Şöyle ki, şöyle gündemde bu...

ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ FEN EDEBİYAT FAKÜLTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. YILDIZ ECEVİT – “O neden sistemde yok?” diyorsunuz. Eğer o kadına sorulduğunda o kadın...

TÜLAY KAYNARCA (İstanbul) – Başka bir tercihte bulunabilir.

ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ FEN EDEBİYAT FAKÜLTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. YILDIZ ECEVİT – Hayır, o kadın...

TÜLAY KAYNARCA (İstanbul) – Bakmak yerine çalışmak...

ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ FEN EDEBİYAT FAKÜLTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. YILDIZ ECEVİT – O kadın “Ev kadınıyım.” diyorsa...

TÜLAY KAYNARCA (İstanbul) – Girmiyor mu sisteme?

ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ FEN EDEBİYAT FAKÜLTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. YILDIZ ECEVİT – ... ve yaşlıya baktığı için aldığı ücreti saklıyorsa tabii ki sistemden kaçır ama söylüyorsa kaçmaz.

TÜLAY KAYNARCA (İstanbul) – Mesela son üç yıldaki bu rakamın farklı...

ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ FEN EDEBİYAT FAKÜLTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. YILDIZ ECEVİT – Anladım, onu kaydedelim.

TÜLAY KAYNARCA (İstanbul) – Mesela.

ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ FEN EDEBİYAT FAKÜLTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. YILDIZ ECEVİT – Onu kaydedelim ama başka örnekler...

TÜLAY KAYNARCA (İstanbul) – Yok, ediliyor mu bilmiyorum mesela.

ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ FEN EDEBİYAT FAKÜLTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. YILDIZ ECEVİT – Bunu, edilmiyorsa kaydedelim ama başka örnekler...

BAŞKAN – Bu da şöyle gündemde diye biliyorum ben: Evde çocuğuna bakan ya da özür-lüsüne, hastasına bakan kadınların da on beş gün üzerinden, onların da sigorta primi yatırarak sisteme dâhil edilişi, devlet tarafından hem maaşlarının veriliyor olması hem de kendi primlerini yatırarak sistemin içeriğine dâhil etmeye yönelik de bir çalışma var diye biliyorum. Zaten, herhâlde bu süreç çok kısa bir sürede tamamlanacak inşallah.

ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ FEN EDEBİYAT FAKÜLTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. YILDIZ ECEVİT – Evet, bugün gazetede okudum yine.

BAŞKAN – Evet.

ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ FEN EDEBİYAT FAKÜLTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. YILDIZ ECEVİT – Sayın Şahin’in demeci vardı: “Esnek çalışma için bir çalışma grubu kurdum.” diye. Bugün gazetede okudum, sadece başlık olarak okudum.

BAŞKAN – Şöyle herhâlde Hocam: Bizim esas sıkıntımız eğitim. Yani kız çocuklarını ne kadar çok eğitime dâhil edersek bu yüzde 5'lik artışlar önümüzdeki bu on beş yıllık -2023 yüzde 35 hedefliyoruz- 2023 vizyonunda kız çocuklarının eğitime katılması, sadece zorunlu eğitim değil peşinden üniversite eğitimini de almasıyla beraber iş gücüne katılımı daha aktif hâle gelecek gibi gözüküyor.

ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ FEN EDEBİYAT FAKÜLTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. YILDIZ ECEVİT – Ama tek o değil. Yani eğitimi biz bütün kız çocuklarına yaysak bile tek taraflı bakıyor olabiliriz. Karşı tarafta da bir piyasa var ki o piyasanın da o kız çocuğunu talep etmesi lazım, o piyasada iş yaratılması lazım, oraya da bakmak lazım, “o piyasada gerçekten iş yaratılıyor mu?”.

BAŞKAN – Evet, Gürkut Bey'in...

GÜRKUT ACAR (Antalya) – Teşekkür ederim.

Efendim, öncelikle güzel sunumunuz için teşekkür ederim.

ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ FEN EDEBİYAT FAKÜLTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. YILDIZ ECEVİT – Ben teşekkür ederim.

GÜRKUT ACAR (Antalya) – Benim de aklıma takılan şu: Bugün Adalet ve Kalkınma Partisi... Siz bir tespit yaptınız ve bizim kadın istihdamıyla ilgili durumumuzu önümüze koydunuz ve istatistiklerin nasıl yapıldığını bize anlattınız. Çok teşekkür ediyoruz.

ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ FEN EDEBİYAT FAKÜLTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. YILDIZ ECEVİT – Estağfurullah.

GÜRKUT ACAR (Antalya) – Yalnız, Adalet ve Kalkınma Partisi burada başka sorular sordu ama şunu sormadı...

KEMALETİN AYDIN (Gümüşhane) – Onu muhalefete bıraktık ya, boyuna biz soru soruyoruz.

GÜRKUT ACAR (Antalya) – Yani, istihdamı artırmak için sizin bir öneriniz var mı? Ne öneriyorsunuz?

Yani bugün Adalet ve Kalkınma Partisi dese ki: “Hocam, biz, işte, size yetki verdik, şu kadın istihdamını artırın.” Ne önerirsiniz?

Teşekkür ederim.

ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ FEN EDEBİYAT FAKÜLTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. YILDIZ ECEVİT – Peki, teşekkür ederim.

Ben bu bütün saydığım alanlarda -siz yoktunuz, bir daha geri dönebiliriz oraya- şöyle: Tek bir...

KEMALETİN AYDIN (Gümüşhane) – Biz cevabımızı aldığımız için sormadık Gürkut Ağabey.

GÜRKUT ACAR (Antalya) – Evet.

ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ FEN EDEBİYAT FAKÜLTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. YILDIZ ECEVİT – Tek bir şey değil, tek bir alanda değil, neler yapıldı dedim ve neler yapılmalı dedim. Tek bir alanda değil birçok alanda yapılacak işler var ama önemli olan o alanlarda yaptığımız her işi kadınlar açısından, her işte kadınların zarar görmeyeceği ya da... Kadınlar zaten dezavantajlı grupta mütalaa ediliyorlar -ben o kelimeyi sevmiyorum yani o kavramı sevmiyorum ama- o, zaten dezavantajlı zaten kırılğan olan özelliklerini ya da zaten çifte yük taşıyan özelliklerini daha fazla artırmamak... Yani, zaten kadın evde ve işte çalışıyorsa yani buradan bir çifte yükten bahsediyorsak... Mesela esnek çalışma koşulları dediğimizde ve insana yakışmayan birçok koşulları onlara sunarsak daha da olumsuz koşullarda çalışmak zorunda kalabilirler, bunu da gözetmemiz lazım. Dolayısıyla nicelik artışı, “Sayıyı artıralım sadece.” çabamız, güdümüz olmamalı dedim ve burada saydım, işte, birtakım makroekonomik politikalara mutlaka bakmamız lazım. Türkiye’de nereye gidiyor, Türkiye’de hangi sektörlere ağırlık veriyoruz ve bu sektörler içinde kadın kendine yer bulabilecek mi? Hangi sektörlerin hangi alt sektörlerine biz... Ya da icap ederse, eğer biz bu işi çok ciddiye alıyorsak, kadınların iş bulabilecekleri sektörlerle özellikle teşvik vermiyoruz, mesela.

KEMALETİN AYDIN (Gümüşhane) – 2008’deki İstihdam Kanunu’nda bu var efendim, 20-30 yaş arasındaki kadın çalışanlara yüzde 5-yüzde 8...

ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ FEN EDEBİYAT FAKÜLTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. YILDIZ ECEVİT – Onu demedim.

TÜLAY KAYNARCA (İstanbul) – Yok, hayır, hayır.

ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ FEN EDEBİYAT FAKÜLTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. YILDIZ ECEVİT – Prim teşviki demiyorum.

TÜLAY KAYNARCA (İstanbul) – “Hangi sektörde kadın çalışmalı?”

ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ FEN EDEBİYAT FAKÜLTESİ SOSYOLOJİ BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. YILDIZ ECEVİT – Hangi sektörleri...

Tamam, şimdi, bazı sektörler var ki bunlara “kadın işi” deniyor, “kadınların çalıştığı sektörler” deniyor. Biz, normal olarak, bu ayrışmayı bir kere kırmak istiyoruz ama kırana kadar, bu... Yani şöyle: Erkek sektörleri, kadın sektörleri. Erkek sektörleri daha garantili işler olabiliyor, ücretleri fazla olabiliyor; kadın sektörleri daha küçük olduğu için kadınlar oraya yığılıyor, sıkışıyorlar bir yerde, az sayıda sektör olduğu için.

Diyeğim ki 36 sektör varsa söz gelimi -saymadım ama bugüne kadar- 36 sektör varsa İŞKUR’un listesinde, bunun 26’sında erkekler dağılmış, 10’unda kadınlar sıkışmışsa, birincisi şunu söylüyoruz: Mümkün olduğu kadar sektörlerle kadınlar yayılsın ki iş bulma olanakları artsın. Bir sektöre yığılırlarsa orada talep fazlası olur, yani emek arzı fazlası olur, işveren de herkesi alamaz örneğinden hareketle. Dolayısıyla, benim söylediğim hangi sektörler, birinci söylediğim bu. Yani kadınlar yayılsın ama yayılma uzun bir süreç ister. Mesela turizm sektöründe otelde kat görevlisi olmayı kadınlar

istememezler, yavaş yavaş istiyorlar, birbirlerinden gördükçe “Ha, başımıza bir şey gelmiyormuş. Oteller de emniyetliymiş, güvenilirmiş,” diyerek, diyerek, yavaş yavaş turizm kadına açılıyor.

Demek ki biz, o yavaşlık içinde, onu beklerken bir taraftan da işaret edip “Şu sektörlerde kadınlar çok çalışıyor. O hâlde bu sektörleri -gıda sektörü- biz kadına uygun işler için geliştirmeliyiz, bu sektöre teşvik vermeliyiz, bu işverene bu sektörde teşvik vermeliyiz.” demeli. Bilinçli bir tercih kullanılmalı demek istiyorum. Sizin dediğiniz tercih değil, orada o verildi zaten.

Anlatabildim mi? Mesela konserve fabrikaları, çok iyi biliyoruz ki gıda fabrikaları, şeyler, meyve suyu fabrikaları kadın doludur. O zaman çevreden de gelir, rahatlıkla gelir, kışın da çalışmaz, yazın gelir Tamek’te, Vatan’da, konserve fabrikalarında çalışır gider. O hâlde, o zaman o fabrikalara, öyle şeyler yapılabilir ki o fabrikalar için, kadınları daha çok çeker o fabrikalar. Ama böyle ince ince düşünmek ve karar vermek lazım. Sektör seçimi yapmak önemli bir şey, iş analizleri yapmak önemli bir şey şehir içinde.

Size, vaktiniz varsa, küçük bir örnek vermek istiyorum: Gaziantep araştırmasını yaparken, ILO çalışmasında, Uluslararası Çalışma Örgütüne Gaziantep çalışması yaparken bir işsizlikten bahsediliyor, kadın işsizliğinden. Ama meslek kursları var, kadınlar yetişmiş falan. Güzel, bu da güzel. Bana da diyorlar ki: “Hocam, yaşlı ve çocuk bakımı alanında çok ihtiyacımız var. Çocuklara bakılmıyor, evde bakım. Kreş yok. Biz çalışmak istiyoruz.” Kadınlar diyorlar ki: “Bir iş bulmak ve çalışmak istiyoruz ama çocuğumuzu burada kime bırakacağız?” Bir taraftan da istatistikler şeyi çok gösteriyor, Çocuk Bakımı’ndan mezun genç kız sayısı Gaziantep’de fazla ama oraya gitmiyorlar çalışmaya, evde diye. Soruyorsunuz, “Bir public, şey, kamusal bir alan olursa, yani korunaklı bir alan olursa kreşlerde çalışabiliriz.” diyorlar. Ama evde, özel alan, oraya gitmek istemiyorlar.

Ya da bakıyorum, Allah Allah, başka bir şey daha eksik. Ne eksik? Sadece bir haftalık Gaziantep’te kalışında şöyle bir, işte, sendikacılardan tutun da İŞKUR müdüründen, il istihdam kurumlarını gezdim, ticaret ve sanayi odalarında dolaştım, böyle birçok sektör, organize sanayi bölgesine gittim, fark ettim ki o kadar rahatlıkla yapılacak bir şey ki şehir iş gücü analizleri.

Gaziantep müthiş bir fuar kenti ve sürekli fuar oluyor. Özellikle Orta Doğu ülkelerinden gelenler için sık sık tekrarlanan fuarların olduğu bir kent. Peki, burada, ne olabilir bu fuarlarda? Fuarlar iniyor kalkıyor, iniyor kalkıyor, hiç durmadan. Pekâlâ genç kadınlar fuar hostesiği için yetiştirilebilir ama kurslara bakıyorsunuz, “fuar hostesiği” diye bir kurs yok. Anlatabiliyor muyum? Gaziantep fuar kentiye, o zaman, fuarlarda çalışabilecek -lise mezunu diyelim- genç kızlar yetiştirilebilir. Bu, böyle karşılıklı taleple arz birleştirilebilir. Bunlar için özel çalışmalar gerekir.

Bilmem sorunuza cevap verebildim mi? Daha da devam edebilirim.

GÜRKUT ACAR (Antalya) – Evet Hocam, teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sunumu alacağımız için Hocam...

ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ FEN EDEBİYAT FAKÜLTESİ SOSYOLOJİ
BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. YILDIZ ECEVİT – Efendim?

BAŞKAN – Yani uygun olursa sunumu almak isteriz, milletvekili arkadaşlarımıza da
yaptığınız bu değerli çalışmayı dağıtmak isteriz.

ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ FEN EDEBİYAT FAKÜLTESİ SOSYOLOJİ
BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. YILDIZ ECEVİT – Evet, tabii, tabii.

BAŞKAN – Ekleyecek bir şeyi yoksa arkadaşlarımızın biz size çok teşekkür ediyoruz.

ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ FEN EDEBİYAT FAKÜLTESİ SOSYOLOJİ
BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. YILDIZ ECEVİT – Rica ederim, ben teşekkür ederim.

BAŞKAN – Bugün, hakikaten, iyi ki tek Hoca olarak sizi dinlemiştir.

ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ FEN EDEBİYAT FAKÜLTESİ SOSYOLOJİ
BÖLÜMÜ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. YILDIZ ECEVİT – Çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Çünkü çok güzel tespitleriniz var. Biz teşekkür ediyoruz.

Toplantıyı bitiriyoruz, sağ olun.

Kapanma Saati:15.31